

PROTIUNIJSKI ZAKON (Taft-Hartley Act) bo v letosnjem kongresu odpravljen, ne pa stavke, ne sodne prepovedi, sploh — razen boj se bo nadaljeval. Gornje je slika iz lanskega stavkovnega boja v Kaliforniji, v katerem so stavkarji — organizirani v "neodvisni" (kompanijski uniji) bitko izgubili.

Tudi Zed. države imajo kolonije čeprav tega ne priznavajo

Zed. države se niso nikoli privzalevatev za kolonialno silo, kaščna je Velika Britanija, Francija in število manjših dežel, med njimi Nizozemska, Belgija in Portugalska. Toda imamo posesti po vsem Pacifiku — in dobili smo si po minuli vojne baze širok sveta. Mi imamo n. pr. Saudi Arabijo — kjer so največja ležišča petroleja na svetu. Toda Saudi Arabija je pod ameriškim vplivom — pod kontrolo ameriškega gospodarstva, toda teoretično je povsem suverena, dežela in se vlada po svoje. V kolikor ji to namreč dopušča ameriški ekonomski magnet, ki jo je pritegnil nase.

Imamo Havajsko otoče, ki ga naša vlada ne misli nikomur prepustiti, niti domačinom ne, pač pa jih bo nekega dne dodeljen privilegij postati 49. država ameriške unije, ako ga Alaska prej ne dobi. Pod vlast Zed. držav je na Pacificu na stotinah ljudi nebelopoltne rase. Filipini pa so postali po minuli vojni samostojna republika, a ekonomsko so vedno zgorjali ameriška kolonija. Za neodvisnost od Zed. držav so se dobro borili in končno — po doligh razpravah in spletkah se je zvezni kongres z vladom vred le odločil, da se jim zahtevo izpolni. A prej nego mi — so to storili v minuli vojni Japonci čim so okupirali to strategično (Filipinsko) otoče.

V področju Združenih narodov se vse deluje, da se bi sistem kolonialnosti omilijo in stopnjema odpravilo. To je, da bi tuge dežele začele popuščati v izkoriscanju podjarmilnih ljudstev in jim dale pravico vladati samega sebe ali saj avtonomijo.

Slučaj Indonezije pokazuje, da to ne bo tako kmalu izpeljano. Isti velja glede Indonezije. V Indoneziji lomastijo po ljudstvu, ki ni bele rase, nizozemski tanki (darovani od Zed. držav) in enako mahajo z vsem mogočim orožjem Francozi v Indoneziji. Angleži so končno prepustili Indijo Indijcem, a povsod drugod (v svojih kolonijah) pa še vedno vladajo po starem imperialističnem kovu.

Zed. države imajo v tem oziru še najboljši rekord, kar se naših posesti tiče. Imamo pa jako slabega v latinski Ameriki, v onih deželah, ki so pod nadavlado ameriških monopolov. Ti rudniški, finančni, sadni in drugi monopolji so si ljudstvo gospodar-

Ali vam je naročina poteckla ...?

Tekoma številka Proletarca je

2148

Ako je številka tik VAŠEGA imena na NASLOVU na PRVI strani nižja, to pomeni, da vam je naročina poteckla za toliko tednov kolikor je številka v vašem oklepaju nižja od gornje. Prosimo, obnovite jo!

Prihranite nam s tem pri delu in na poštini!

ALI BO ORGANIZACIJA ZDRUŽENIH NARODOV ZMOGLA SVOJO NALOGO?

V Parizu, kjer zboruje organizacija Združenih narodov že nekaj mesecev, se prerekajo, ali bo kaj s to ustanovo ali ne. Bevin in Truman se kregata radi Palestine. Bevin je za Arabce, dasi načeljuje Palestini socialdemokratska stranka. Vse arabske dežele pa so reakcionarne — toda njih glavarji so naprodaj anglo-ameriškemu petrolejskemu kartelu.

Gre se za takozvano novo židovsko državo—Izrael.

Bevin jo hoče preprečiti in enako tudi ameriški oljni kartel: Čemu? Zaradi tega, ker se anglo-ameriški magnati boje, da bi nova židovska država utegnila spraviti v glave Arabcev radikalne ideje.

Angleški vnanji minister—Ernest Bevin—se je izkazal v svoji službi za bolj reakcionarnega kakor pa je bil njegov prednik Anthony Eden in premier Clement Attlee pa za veliko bolj konservativnega kot pa je bil njegov prednik Winston Churchill.

Palestinsko vprašanje je predvsem problem petrolejskih dovodov. Angleži se Židov boje. Ne toliko radi petrolejskih dovodnih cevi pač pa ker misljijo, da jim bodo Židje—ako postanejo v Palestini močni—pokvarili njihovo (angleško) nadvlado v Sredozemlju. Samo za to se gre.

Angležem je demokracija ljuba samo doma—toda ne v Palestini in ne v arabskih deželah. Velika Britanija je še vedno cesarstvo—in Attlee—čeprav se je Indiji in Burmi odpovedal—z njim nadaljuje. Celo uspešnejše kot pa ako bi Churchill in Eden ostala na svojem mestu. To, kar Bevin z demokracijo po svetu počne, je škandal.

Bevin je reakcionaren unijski politik, in kot tak bo tudi zatonil v zgodovini. Nekateri ameriški listi ga nazivajo za socialistična. On je le "laborit". To se pravi, v enakem smislu kot je na primer naš John L. Lewis, s to razliko, da je slednji radikalnejši kot pa je Bevin.

S tem ljudmi se mora gnaviti organizacija Združenih narodov—hoče nočč.

Naš novi državni tajnik—ki je nasledil generala Marshalla—kaj je on? Ali bo sledil Bevinu ali bo še zvojo pot? Kajčino pot?

Ali je ameriška vnačana politika zgolj posnetek Bevinove vnačane politike? Ali pa je Bevin copija za nam?

O tem so se diplomati, ki so se pred par meseci zbrali v Parizu, veliko prerekali, a ničesar dosegli. Vesile prevladujejo. Ali bolje rečeno — ameriški blok. Še nikdar ni bila naša dežela diplomatsko in militarično jačja ter vplivnejša kot je sedaj. In dolarje ima. Glavarji organizacije Združenih narodov to vedo. Namreč uradniki, ki so večinoma izmed diplomacije malih dežel. Kaj pa so male dežele?

Kaj naj bo n. pr. tajnik organizacije Združenih narodov, Trygve Lie, ki je le Norvežan? Ali pa kak avstralski delegat? Nič ne pomenijo.

Neglede kako so se na zborovanju ZN mučili—končno je vselej obveljal beseda ameriške in angleške delegacije.

Ne Palestine, ne indoneškega vprašanja, ne civilne vojne na Kitajskem, ne civilne vojne v Grčiji si ni upala rešiti. Oziroma se teh stvari niti dotakniti gi hotela, pa čeprav je Višinski drezel vmes s svojo zgovornostjo.

Organizacija Združenih narodov je naslednica Lige narodov. Prva je svojo naložo zapasla po zaslugu Zed. držav, ker je zvezni kongres pustil Wilsona na cedilu. Sedaj pa je v OZN naša vlada na čelu. Ali bo znala razumeti svoje zgodovinsko poslanstvo?

Rekli smo na tem mestu že v prejšnji številki, da bodo uniye zelo presenečene, čeprav so se ponašale, da so v lanskih novembriških volitvah "zmagale na celi črti."

Tedanji predsedniški kandidat Harry Truman je obljubil odpraviti Taftov-Hartleyjev protiunijski zakon 'tako'.

Truman je bil izvoljen in njegova obljuba je samo na papirju. A čudno, tudi zmaga unij je kandidate v kongres in v senat nič zaledla. Kako so se zmagoviti kongresni in senatski kandidati demokratske stranke dušili, kaj vse bodo storili za organiziranje delavstva, ako zmagajo. Tako kaj so zmagali pa so zelo oklevati.

Predstavniki CIO in AFL so šli nedavno k Trumanu in mu rekli v bistvu: "Kaj je s tvojimi obljubami? Čemu kaj ne storis, bo

da se jih izpolni?"

In Truman je odgovoril: "Vse, kar sem obljubil, in se veliko vše boga za ljudstvo, sem osebno predložil kongresu. In ta ima zadnjo besedo. Upam, da bo moje obljube upošteval" ... itd.

Program na papirju in izvajanje programa v praksi sta dve različni stvari. Truman je predložil program — kongres ga bo "upošteval" po "možnosti". V njemu ima sedaj večino Trumanova stranka.

William Green in Philip Murray, ki si lastita glavno zaslugo za porazenje večine prejšnjega zveznega kongresa, sta že razočarana. Koliko stotisočakov sta tve unijski zvezki zapravile, da porasite večino minulega 80. kongresa! In kako močno sta se nadejali, da bo novi kongres ne nadome odpravil Taftov-Hartleyjev protiunijski zakon. Čim

se je novi kongres sešel, v katerem imajo veliko večino poslancev in senatorje, ki jih je podpirala politična akcija CIO in AFL, se je začel brigati z vse sorte zadavami rajše kakor pa s predlogom za takojšnjo odpravo Taftov-Hartleyjeve protiunijske postave.

Celo 'največji delavski prijetelj' Truman je v svojem govoru o stanju položaja Zed. držav dejal, da je treba gori omenjeni zakon sicer odpraviti, toda izlučiti iz njega "vse dobre točke".

Kaj so te dobre točke? Omejitev stavk, prepovedi proti bojkotnim stavkam in preprečevanje stavk v jurisdikcijskih sporih. To je, med unijami samimi, kadar se med sabo bore, kateri naj delavci plačujejo svoj asesment.

Vse tako izgleda, da kadar bo kongres imel dovolj časa zavreči Taftov-Hartleyjev zakon, bo

Naš stari pionir John Teran še vedno bolan

Frances Jenko iz Elyja, Minn., je poslala obnovitev naročnine za svojo mamino Frances Seliskar in ob enem piše med drugim:

"John Teran je še vedno v bolnišnici. Težko mu je, dostikrat nezavestno govoriti in je združena v postelji."

(Naša opomba. John Teran je že v poznih letih. Agitator Proletarja je postal čim je v Chicagu osnova akcija za njegovo ustanovitev. Od tedaj je bil vedno agitator zanj in za list ter za Družinski koledar je izredno veliko storil. Pred nekaj leti se je težko poškodoval, ko je vodil vprejno voz načelo z drugimi in se je v grapi prevrnih nanj. Potem ni bil več tisti Teran pa tudi starost mu je nagajal. Ko je lani dobil bolezenski napad (delno kap) in so ga takoj odpeljali v bolnišnico, nam je njegova žena pojazrala v pismu, da ne upa, da bo John še kdaj okrevl. Iz pisma Frances Jenko je razvidno da je več kot resno bolan. Naj naši prijatelji na Elyju povede Mrs. Teranovi, da v borbi njenega moža za ohranitev življenja z njim skreno sočutstvemo.)

Dalje piše Mrs. Frances Jenko:

"Danes zjutraj 11. januarja je umrl tu Joseph Markovich, star 74 let. Zapušča ženo in 11 otrok. Tu na Elyju je živel 50 let. Njegov starejši sin je pomožni policijski šef (Assistant Chief of Police) v tem mestu. Pokojnik je bil član SNPJ.

"Vreme je mrzlo—pač severna Minnesota — in snega smo imeli minute dni grozno veliko — ali zrak je kristalno čist in sonce sij. Pozdrav vsem. — Frank in Frances Jenko."

Koliko je prisilnih delavcev v Rusiji?

Ameriški srednji tajnik Kenneth C. Royall je dejal novinarjem v Berlinu, da ima Rusija v raznih kempih 13,000 prisilnih delavcev; od teh je 8,000 Rusov, nad dva milijona Nemcev, ostali pa spadajo drugim narodnostim. Sovjetska časniška agencija Tass je Royallovo trditve označila za laž in za hudo kleveto proti Sovjetski uniji.

Privilegij

Torej kar se angleškega biznisu tiče, velebiznisa namesto, je lahko brez skrb. Ne morejo pa biti brez skrb navadni ljudje, ker vsako zvišanje davkov bo najbolj zadelo in v slučaju vojne so oni najbolj prizadeti. Sinovi in hčere bogatašev pa tudi v vojnah niso v pomankanju ali v kakih drugih vojnih težavah in le redkokateri izmed njih umre na bojiščih.

Veliko vojnih nevest prišlo sem

V dveh mesecih, do 1. januarja, je prišlo v Zed. države načinjih 4,500 vojnih nevest iz Evrope, kjer so se porabile ali pa zaročile z ameriškimi vojaki.

Nekaj o naših stvareh

KULTURNO ŽIVLJENJE IZRAELA

že petnajsto let skoro ni več gorovilo; vendar tako težavno tudi ni bilo kot bi si kdo predstavljal, ali kakor so nekateri mislili da bo.

Hebrejsčina ni bila dobesedno mrtev jezik. Skozi stoletja, ko Židje niso živeli v Palestini, so vseeno rabili ta jezik svojih očetov v molitvah in pri verskih obredih, v študijah, v raznih oblikah literature in celo v trgovskih pogodbah in v privatni komunikaciji. Židje in splošno so smatrali hebrejsčino, svetopisemski jezik, za svoj narodni jezik in so ga ohranili in ljubezni. Kadarso so prišli skupaj Židje iz raznih dežel, so se navdano med seboj razgovarjali v tem starem jeziku. Sieherna generacija Židov je pisala, pesnila in beležila znanstvene študije v hebrejsčini.

Prvi naseljenici v deželi danes poznavajo kot Zed. države Amerike, so prišli iz angleškega ozadja; s seboj so torej prinesli angleško literaturo in neizogibno tudi angleške običaje in navade. V tem času se je angleška kultura spremenila spricno svojega novega obilježja in ob dotoku novih priseljencev iz raznih drugih dežel in krajev sveta.

Židje iz mnogo mlajša država Zed. države, tako da je njeno kulturno življenje v mnogih ozirih še v zgodnjih razvojnih stopnjih. A po drugi strani pa ima Izrael iz nekaterih vidikov eno najstarejših kulturnih sveta.

Židje, ki so se naselili v Palestini tudi v zadnjih treh desetletjih, so prinesli s seboj znanje mnogih jezikov in običajev iz dežel, kjer so bili doma. Prinesli pa so tudi prastare židovske običaje in navade ter star hebrejski jezik. Ta je kmalu razširilo v deželi izven Palestine in pojavitve so se hebrejski pogovori v privaten krožki in šole vseposod med židovskim življem.

Popoln uspeh tega gibanja pa je bil le v Palestini. Hebrejsčina je danes materin jezik statisovčev Židov v Izraelu, dočim se je na tisoče drugih tega jezika prizvedlo v svojih odraslih letih. Hebrejsčina danes ni le obvezni šolski jezik v državi Izrael, temveč je v rabi tudi v armadi, v gledališču, v operi, v tisku in v vsakdanju občevanja ljudi.

Popoln uspeh tega gibanja pa je bil le v Palestini. Hebrejsčina je danes materin jezik statisovčev Židov v Izraelu, dočim se je na tisoče drugih tega jezika prizvedlo v svojih odraslih letih. Hebrejsčina danes ni le obvezni šolski jezik v državi Izrael, temveč je v rabi tudi v armadi, v gledališču, v operi, v tisku in v vsakdanju občevanja ljudi.

Leta 1922, ko je Anglia zavladala Palestini, je priznala kot uradne jezike angleščino, hebrejsčino in arabščino. Vse vladne komunikacije so bile navedeno izdane v angleščini s hebrejsko in arabščino prestavo. Ob vseh cesarstvih so bili napisani v teh treh jezikih. Vsi trije jeziki so bili v rabi na sodiščih. Židje so rabili v svojih ustavnih izključno hebrejski jezik. Sedaj, ko obstaja židovska država, je stopila v ospredje hebrejsčina raje

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE
NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrti leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz
Business, Manager..... Clarence Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2-2864

Kaj se je poslancem nove zbornice najbolj mudilo - in čemu?

Novi zvezni kongres ima pred sabo veliko perečih problemov — bodisi o domačih ali pa o inozemskih zadevah.

Pa se mu ni mudilo z drugim kot sprejeti predlog za zvišanje plače predsedniku Trumanu s \$75,000 na \$100,000 na leto in mu dodati za posebne stroške nadaljnih \$50,000 za izredne izdatke. O katerih mu, ni treba polagati nobenih "rezitov" ali obračunov. Slednja vsota je prosta dohodninskega davka.

Kongresu se je mudilo zvišati plača predsedniku zato, ker ustava določa, da dokler je v službi, se mu je ne sme ne zvišati ne znižati. Ker pa bo Truman ustoličen 22. tega meseca, bo šele od tedaj naš novi predsednik in tako bo deležen zvišanja plače po ustavi — namreč na ustaven način.

Sto tisoč dolarjev na leto za predsednika Zed. držav ni visoka plača. Od nje mora oddajati tudi dohodninski davek. Ni pa mu ga treba plačevati od vsot za njegove izredne stroške. V to svrhu mu je po novem zakonu dovoljenih okrog \$100,000. Vrh tega ima svoj stan v Beli hiši z vsem osebjem, ki steje okrog 50 moških in žensk. In pa štab klerkov, tajnikov in drugih takih ljudi, ki mu služijo — najmanj 30 oseb.

Vse to plača vlada.

Dalje ima predsednik jahto, ki je stala kakih osem milijonov dolarjev in je vedno opremljena z vsem in z osebjem — vse na stroške zvezne vlade. Enako njegovo letalo, ki je eno izmed najboljših v deželi.

Po virih, oziroma po podatkih, ki jih je zbral poročevalc črkaške Tribune, nas stane predsednikova služba kakih pet milijonov dolarjev na leto.

To je nekoliko manj kot stane Anglijo njen kralj vsako leto.

Tudi podpredsednik naše republike je dobil zvišanje plače z \$20,000 na \$30,000 na leto in dobi še posebej \$10,000 letno za stroške, o katerih ni dolžan podati kak obracun. Če jih zapravi, dobro, ako ne, so njegovi. Vlada mu vrh tega plača — kakor predsedniku, vožnje, oziroma mu kupi limuzine ali pa kakor že se hoče kretati na potovanjih.

Ta zvišanja — kot že omenjeno, so bila sprejeta v tolkinji neglici zato, ker če ne bi bila odobrena do navigracijskega dneva, jih bi bila deležna predsednik in podpredsednik šele čez štiri leta. Ako bi v svojih bojih za zvišanje mežde mogle unije tako hitro zmagovali, bi bilo prav enostavno. Ampak njih stane včasi po dolgotrajnih bojih in stavkah vsak priboljšek k meži več kot pa znaša zvišanje plače.

Predsednik Truman je zahteval zvišanje plače tudi za kabinetne uradnike — namreč za vse višje, katerih je kakih 250, ki prejemajo od \$12,000 do \$25,000 na leto. Kongres je to točko opustil, ker ranje bo povisjanje veljavno kadarkoli bo odobreno. Mudilo se je torej samo zaradi predsednika, podpredsednika in za predsednika poslanske zbornice.

Tako torej se je pričel naš novi kongres: z zvišanjem plač s svojim ljudem in z višanjem davkov.

Ali sta naš državni department in Vatikan res v zvezi?

Sovjetska časniška agencija Tass je nedavno poročala, da je med našim državnim departmentom in papežem Pijem XII. sklenjena zveza za "pobiranje komunizma po svetu".

To je verjetno — a zveza ni sklenjena, ker ameriška vlada nima pravice sklepiti zveze s kako cerkvijo. Mi smo v tej deželi po ustavi ločeni od vseake cerkve in vsem pa so jamčene enake pravice.

Tass pa je nedvomno vseeno v pravem v tem, da se preko ustave lahko preide s tajnimi pogodbami, ki se jih na papir ne napiše in ne podpiše.

A veljajo vseeno.

Pokojni F. D. Roosevelt ni imel po naši ustavi nobene pravice poslati koga za poslanika k papežu, pa je vselej vojni razlogov (med minilo svetovno vojno) to vseeno storil in tako imamo od tedaj neuradnega poslanika pri papežu, ki se ga plačuje na predsednikov račun dovoljenih izdatkov.

Kaj naj pomeni ta pogodba, ki jo poudarja Tass, ako res obstoji?

Katoliška cerkev, ni samo cerkev ampak predvsem politična cerkev. Papež je baje v tej pogodbi obljubil Zed. državam vso "moralno" pomoč v mrzli vojni proti državam "za leženim zastrom" — a zamenoma bomo mi — to je Zed. države — protežirale njegove (cerkvene) interese kjerkoli so v "nevarnosti".

Torej ako taka pogodba v resnici obstaja, je naša dežela obvezana podpirati staromodno hierarhijo na Poljskem, na Češkem, Madžarskem, v Jugoslaviji itd.

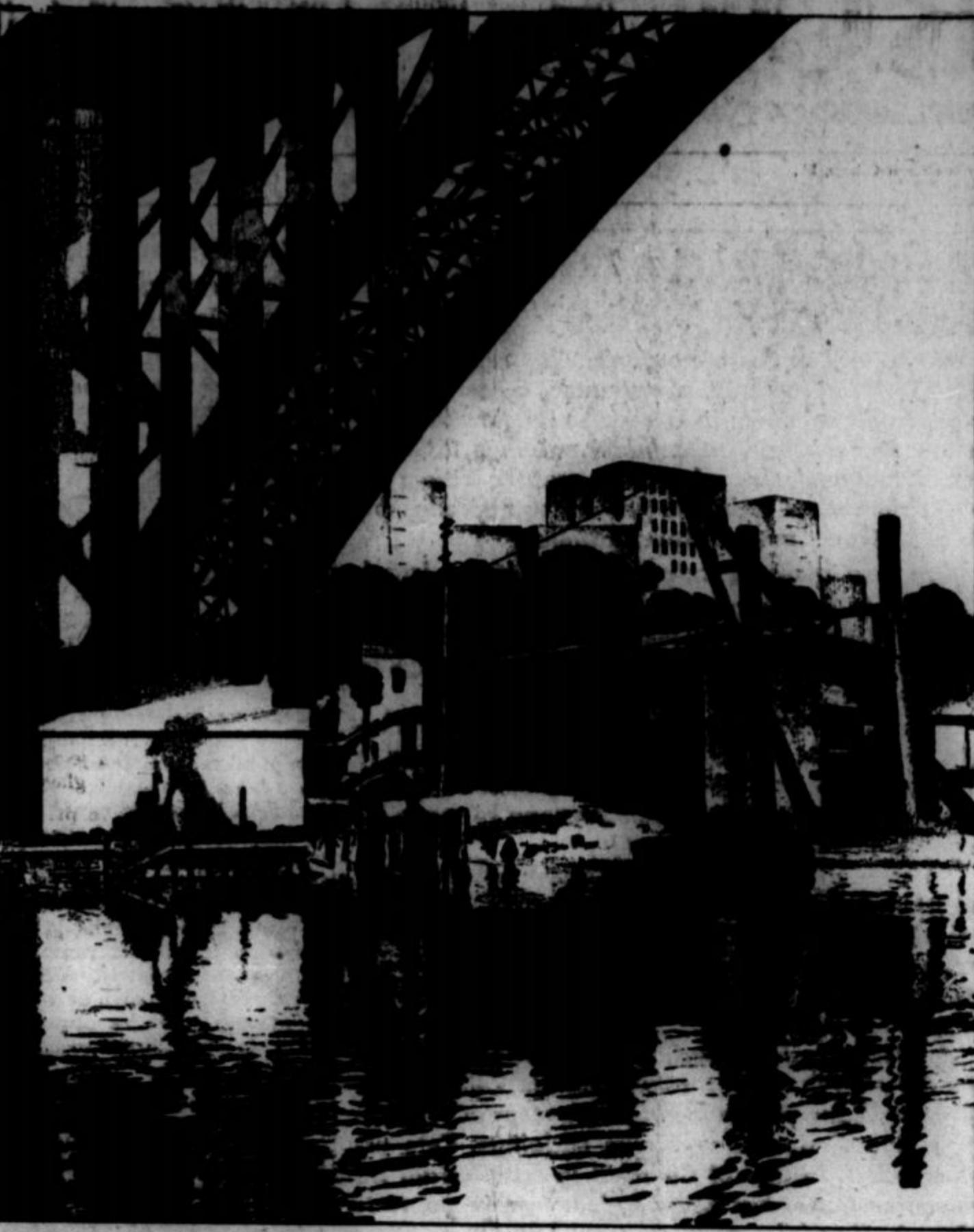
Očvidno je, da to že vršimo.

Pomagamo n. pr. tudi španski hierarhiji, ki je ena izmed najbolj nazadnjših na svetu — pomagamo avstrijskemu klerikalizmu in vzdržali smo z našimi dolari v korist Vatikana italijanskemu klerikalizmu na površju. To je zelo nezdrava politika, kajti cerkev zavira. Svet pa hoče naprej.

Anglija se v borbi z Židi zelo slabo obnesla

Eden največjih polomov staromodne angleške imperialistične diplomacije je njen ravnvanje s palestinskim vprašanjem.

In še večje čudo je to, da je ta polom povzročila takoimenovana delavska vlada. Storila je mnogo dobrega, toda v politiki

Boj za odpravljanje rasnih in verskih predsodkov v uniji

Amerika unije zelo zastarela v odpravljanju rasnih predsodkov. — CIO postal prev teko naslednjek kakor so unije AFL. — Boj proti linčarstvu

Pokojni predsednik F. D. Roosevelt se je zelo zavzel za pravice unij in jim v svojih pravilih tudi uveljavil. V njihovo obrambo je izvojaval v kongresu takozvani Wagnerjev zakon, ki pa je bil v minulem kongresu odpravljen in nadomeščen s Taftovo-Hartleyjevo postavo.

Eta tehnika je razumljivo, da je borba za vstopavitev enakovravnih pravic v vsem delavskem gibanju nenehna — to je borba, katere ne vodijo le unije same, temveč tudi sodelujoče agencije oziroma organizacije, kot tudi ustavne.

Eta teh ustavov, ki tesno sodeluje z unijami, je Presbyterian Institute za industrialne odnose, dalje sodeluje na tem polju tudi Katoliški demplemantski svet, Crnski delavski odbor in Židovski delavski odbor. Letos vodijo te agencije skupno kampanjo širom dežele, da pomagajo organiziranemu delavstvu izvajevati uvedenje uposlevanja brez zapostavljanja, s čemer bi se izkorjenil zadnje ostanke diskriminacije, katera se še danes drži v nekaterih unijah, ki se sicer ponašajo z demokratičnimi pravilniki.

Toda tudi v unijah samih so "zatiranja", diskriminacije in pomanjkanje demokracije. V mnogih unijah so do Rooseveltovih časov odrekali pravico prispevačem, v marsikateri so odrivali tudi Žide in v enih se katoličanom ni dalo enakopravnosti.

To stanje še traja, dasi v veliko manjši meri kakor pred dobroletimi desetimi leti.

Eksekutivi AFL in CIO sta se sami zavzeli pobijati stare predsodke, ki so dovedeli do diskriminacije, dasi te akcije ne vodita tako ognjevitno kakor hoče prikazati sledič članek, ki ga je raznopravni profesor iz Harvarda upočasnil z omenjeno "kliniko govoric". Omislil si je to "kliniko govoric" profesor iz Harvarda univerze, da s tem poslušalcem pokaže na kakšen način se širijo govorice — ali nepotrjena in nedokazana poročila, ki se ga poslužujejo omenjene ustanove v svoji kampanji za pobiranje zapostavljanja, je diskurz znanec pod imenom "klinika govoric". Omislil si je to "kliniko govoric" profesor iz Harvarda univerze, da s tem poslušalcem pokaže na kakšen način se širijo govorice — ali nepotrjena in nedokazana poročila, ki gredo od osebe, ter bi nikdar ne smela biti sprejeta kot resnična ali, kot podlaga naziranja. V času vojne se je ta način pobiranja neutemeljenih govoric uporabljalo proti širjenju škodljivih in nedokazanih storij o japoncih Američanih, o vojaškem reku amerikanskih Židov in Crnevega itd. Sedaj se isto sredstvo uporablja pri izvajjanju vzgojnega unijškega programa. Govorice so namreč prav tako doma

v tovarnah, kakor povsod drugod, in delavci pogosto lahko nastopejo slučaje, ko so neutemeljeno govorili ali poročila in vesti povzročile unije nepotrebne slištosti in neprilike, ko so se razširile med delavci.

V splošnem deluje "klinika govoric" takole: Predavatelj, ki vodi razpravo, kaže na platnu gledalcem kako se lahko razsiri škodljiva govorica iz kakega prav svakdanjega dogodka kjerkoli, v malem ali velikem kraju. Preden pa prične odvijati film, poklici iz občinstva šest oseb, ki imajo nalogo poročati o tem kar pokaže filmska scena oziroma o dogodu na platnu. V dvorani pa ostane le eden od teh "poročevalcev", ki gleda predvajano sliko z občinstvom vred. Ko je predvajanje končano, je poklican v dvorano poročevalca št. 2, da sliši od poročevalca št. 1, kakšen dogodek je kazala filmska slika. Zatem je poklican noter poročevalcev št. 3, da sliši opis dogodka takoj kakor si je istega zapomnil drugi poročevalci, ki ga je slišal od prvega. Temu sledijo po vrsti ostali poročevalci, od katerih ni nobeden razen prvega videl slike, pač pa je slišal opis iste po onem, ki je bil poklican v dvorano pred njim in mu je povedal o sliki kar je slišal od drugega ali tretjega poročevalca. Značilno pri tem je, da se opis slike spremeni, s čimer bi se izkorjenil zadnje ostanke diskriminacije, katera se še danes drži v nekaterih unijah, ki se sicer ponašajo z demokratičnimi pravilniki.

Ena teh ustavov, ki tesno sodeluje z unijami, je Presbyterian Institute za industrialne odnose, dalje sodeluje na tem polju tudi Katoliški demplemantski svet, Crnski delavski odbor in Židovski delavski odbor. Letos vodijo te agencije skupno kampanjo širom dežele, da pomagajo organiziranemu delavstvu izvajevati uvedenje uposlevanja brez zapostavljanja, s čemer bi se izkorjenil zadnje ostanke diskriminacije, katera se še danes drži v nekaterih unijah, ki se sicer ponašajo z demokratičnimi pravilniki.

Eta teh ustavov, ki tesno sodeluje z unijami, je Presbyterian Institute za industrialne odnose, dalje sodeluje na tem polju tudi Katoliški demplemantski svet, Crnski delavski odbor in Židovski delavski odbor. Letos vodijo te agencije skupno kampanjo širom dežele, da pomagajo organiziranemu delavstvu izvajevati uvedenje uposlevanja brez zapostavljanja, s čemer bi se izkorjenil zadnje ostanke diskriminacije, katera se še danes drži v nekaterih unijah, ki se sicer ponašajo z demokratičnimi pravilniki.

Eta teh ustavov, ki tesno sodeluje z unijami, je Presbyterian Institute za industrialne odnose, dalje sodeluje na tem polju tudi Katoliški demplemantski svet, Crnski delavski odbor in Židovski delavski odbor. Letos vodijo te agencije skupno kampanjo širom dežele, da pomagajo organiziranemu delavstvu izvajevati uvedenje uposlevanja brez zapostavljanja, s čemer bi se izkorjenil zadnje ostanke diskriminacije, katera se še danes drži v nekaterih unijah, ki se sicer ponašajo z demokratičnimi pravilniki.

Eta teh ustavov, ki tesno sodeluje z unijami, je Presbyterian Institute za industrialne odnose, dalje sodeluje na tem polju tudi Katoliški demplemantski svet, Crnski delavski odbor in Židovski delavski odbor. Letos vodijo te agencije skupno kampanjo širom dežele, da pomagajo organiziranemu delavstvu izvajevati uvedenje uposlevanja brez zapostavljanja, s čemer bi se izkorjenil zadnje ostanke diskriminacije, katera se še danes drži v nekaterih unijah, ki se sicer ponašajo z demokratičnimi pravilniki.

Eta teh ustavov, ki tesno sodeluje z unijami, je Presbyterian Institute za industrialne odnose, dalje sodeluje na tem polju tudi Katoliški demplemantski svet, Crnski delavski odbor in Židovski delavski odbor. Letos vodijo te agencije skupno kampanjo širom dežele, da pomagajo organiziranemu delavstvu izvajevati uvedenje uposlevanja brez zapostavljanja, s čemer bi se izkorjenil zadnje ostanke diskriminacije, katera se še danes drži v nekaterih unijah, ki se sicer ponašajo z demokratičnimi pravilniki.

Eta teh ustavov, ki tesno sodeluje z unijami, je Presbyterian Institute za industrialne odnose, dalje sodeluje na tem polju tudi Katoliški demplemantski svet, Crnski delavski odbor in Židovski delavski odbor. Letos vodijo te agencije skupno kampanjo širom dežele, da pomagajo organiziranemu delavstvu izvajevati uvedenje uposlevanja brez zapostavljanja, s čemer bi se izkorjenil zadnje ostanke diskriminacije, katera se še danes drži v nekaterih unijah, ki se sicer ponašajo z demokratičnimi pravilniki.

Eta teh ustavov, ki tesno sodeluje z unijami, je Presbyterian Institute za industrialne odnose, dalje sodeluje na tem polju tudi Katoliški demplemantski svet, Crnski delavski odbor in Židovski delavski odbor. Letos vodijo te agencije skupno kampanjo širom dežele, da pomagajo organiziranemu delavstvu izvajevati uvedenje uposlevanja brez zapostavljanja, s čemer bi se izkorjenil zadnje ostanke diskriminacije, katera se še danes drži v nekaterih unijah, ki se sicer ponašajo z demokratičnimi pravilniki.

Eta teh ustavov, ki tesno sodeluje z unijami, je Presbyterian Institute za industrialne odnose, dalje sodeluje na tem polju tudi Katoliški demplemantski svet, Crnski delavski odbor in Židovski delavski odbor. Letos vodijo te agencije skupno kampanjo širom dežele, da pomagajo organiziranemu delavstvu izvajevati uvedenje uposlevanja brez zapostavljanja, s čemer bi se izkorjenil zadnje ostanke diskriminacije, katera se še danes drži v nekaterih unijah, ki se sicer ponašajo z demokratičnimi pravilniki.

Eta teh ustavov, ki tesno sodeluje z unijami, je Presbyterian Institute za industrialne odnose, dalje sodeluje na tem polju tudi Katoliški demplemantski svet, Crnski delavski odbor in Židovski delavski odbor. Letos vodijo te agencije skupno kampanjo širom dežele, da pomagajo organiziranemu delavstvu izvajevati uvedenje uposlevanja brez zapostavljanja, s čemer bi se izkorjenil zadnje ostanke diskriminacije, katera se še danes drži v nekaterih unijah, ki se sicer ponašajo z demokratičnimi pravilniki.

Eta teh ustavov, ki tesno sodeluje z unijami, je Presbyterian Institute za industrialne odnose, dalje sodeluje na tem polju tudi Katoliški demplemantski svet, Crnski delavski odbor in Židovski delavski odbor. Letos vodijo te agencije skupno kampanjo širom dežele, da pomagajo organiziranemu delavstvu izvajevati uvedenje uposlevanja brez zapostavljanja, s čemer bi se izkorjenil zadnje ostanke diskriminacije, katera se še danes drži v nekaterih unijah, ki se sicer ponašajo z demokratičnimi pravilniki.

PRIPOVEDNI DEL

Miško Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

"Kaj mi milijoni, ki jih ni. Rajšč hočem nekaj tisočakov. Dovolj imam repe in zelja. Nočem v podstrešno sobo! Nisem podgana. In oblike potrebujem, plašč za zimo. V površnini hočim, v starih bluzah, razoglavna. Hočem denarja!"

"Denarja," je vzdihnil Koren. "Vse sem storil ... Ponarejati ne znam. Ze tako si ne upam po vasi, kakor da sem največji spletar..."

"Čemer pa si mi potem oblejubljal in me zvabil za sabo?" je vzkliknila.

"Zafuš," jo je poklical po njenem nekdjanjem imenu. "Sama veš, kako smešne stvari pripoveduješ! Mar sem jaz krv, da se je začela vojna? In če misliš, da bi na Dunaju gospisko živel, se motiš. Dobro veš, kako tam zdaj gledajo vas narod! Ce jih ne pobjejo, jih pošljejo v taborišča. Mar si hotela spet na ulico?"

"Kako praviš 'spet'? — In nadzadnje, slabše se mi ne bi go-dilo!"

Vzdrhtel je. "Nisem vedel, da tako misliš," je rekel tiho. "In žal mi je, če sem ti preprečil tako srečo. A lahko bi predele, da nimaš več osemnjast let..."

Planila je pokonci. "Prestara sem ti? Mlajše te mikajo? Ti, je reka preteče, 'to ti povem, da ne boš ostal živ, če me pustiš zdaj, ko si me spravil v to nesrečo, ko si me zasužnjl, ko si užil mojo mladost! Ne bom se posmisljala: ubila bom najprej teže in nato sebe..."

"Ampak, Zofija," je rekel potro, "čemu vse to, tako strašno in tako grdo ... Zakaj ti očitki, ki sama veš, da so krivični. Ni-kdar nisem, dvomil, da pridejo spet lepič časi, ko pojdeva v mestu; vse bom storil, da bo lepo živel. Samo taka ne bodi. Toli-ko let sva skupaj živelakakor mož in žena. Ljubila sva se in bilo je tako lepo..."

"Da, kakor mož in žena. Pa si le raznesel po Svetem Ivanu, da sem ti metresa..."

Zgorril se je. "Kakšna metresa?"

"No, priležnica," je rekla. "Plačana ženska ... iz javne hiše."

"Neumnost," je odvrnil tiho.

"Kdo ti to očita?"

"Očita! Vsi vedo. In samo ti si lahko raznesel ... da nisva po-ročena."

"Smešno, jaz bom raznašal ta-ke stvari ... To je župnik blek-nil svoji Magdi. Pa saj je vse to brez pomena. Ne bova ostala tu večno. Odideva v tak kraj, kjer naju ne bo nihče poznal. Nič ti ne očitam, vem, da so ti živei popustili. A tudi ti bi morala razumeti in mi pomagati, ne pa, da me tako hudo žališ, ko

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

“PROSVETA”

Naročnina za Združene države (izvenči Chicago) in Kanado \$8.00 na leto; \$4.00 za pol leta; \$2.00 za četrt leta; za Chicago in Cook Co., \$9.50 za celo leto; \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWNDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

šel proti "pūrgi". Od strani se je ozrl na steklena vrata Podleskove trgovine in na svojo srečo ni videl njegovega okroglega, rdečega, zariplega obraza in njegove pipe med nabreklimi ustnicami. Vsak dan ista pot mimo te trgovine vedno enakimi občutki ponizevanja in hkrati z brezmejno željo, da bi prisel trenutek, ko bi lahko ponosno stopil v trgovino in vrgel tja tiste denarje. A zdaj se je treba plaziti v trgovino in ... in moledo-vati. Uzmanzo življenje!

Nehote se je ozrl na dvoje odprtih oken dolge Šušnikove hiše. Tu zdaj stanuje tista nova učiteljica z možem, ki so ga imeli zaprtega zaradi komunizma. Novinar da je, je izvedel, in da piše kritike. S knjizevnostjo se ukvarja. Njo je Koren na video poznal. Podlesek pa se ji je kar pred njim klanjal in poskakoval okrog nje.

"Brhka babnica, kaj?" je pomemžnik Podlesek Korenu, ko je došla iz trgovine. "Ta bi še z zaučnici znala meštariti, če bi bilo treba, tako hodi okoli. Kdo bi si mislil, da se komunisti tak!"

"Kar občuduj jih," se je posmehnil Koren. "Pa jih bo že minilo, kakor jih je v Nemčiji."

Ni vedel, zakaj jo je mrzil že od vsega začetka. Nič manj pa ni mrzil njenega moža, ki se je bil pred tremi dnevi znašel pri Svetem Ivanu. Ni mu ušlo, da učitelji o njem resno govorijo. Komaj so spregovorili z njim, pa se zdi, kakor bi jih že očaral.

Koren ga je zamrzil in že prvi trenutek čutil, da se ga boji. Zares, prav občutek strahu je imel pred tem nepoznamenim človekom. Njegov položaj je bil tak, da si prav nič ni žezel, da bi ga kdo še bolj zrahil. Komuniste je soražili. Toda prvi trenutek, ko ga je obšla bojazen pred tem človekom, se mu je zdelo, da bi ...

da bi bilo nemara prav, ako bi stopil k njemu in mu vse pojasmil. Ni vedel, zakaj bi prav temu človeku, temu komunistu morał pojasnjevati svoj brezupni položaj; toda bal se je, da se bo sicer izčimilo iz vsega kaj neprijetega.

Da, denarja. Tembolj ker je božič in ker se Zofiji hoče tiste darove, ki so z njim v zvezi: v nogavice, oblike, potice, dobro vino, meso, sir, čokolado ...

To misle je naglo zavrgel. Bil je preponosen, prevzvišen. Noče usmiljenja, ne pozna moledo-vanja. In povrhu bi vse to pomenilo priznanje, da je doslej sleparil po Svetem Ivanu. Ne, ha Klemencu ne more, ne sme! Tako bi vsi videli v tem njegovu slabost in bil bi izgubljen.

Kasneje se je spominjal tega trenutka in občivaloval, da ni storil drugače. Toda tokrat je premagal slabost, hotel je ostati ponosen in če treba tudi ponosno poginuti.

Stal je tik cerkev. Na desno je šola, je mislil, spredaj župnišče, spodaj na desno Slavč. K Rožmanu ne more, Rožman ima troje otrok, ne more mu pomagati.

Napotil se je k Šmonu v šolo. Edini Šmon je prihajal k njima na dom in čeprav pisanec, zapustil ju ni nikdar. Res je Koren sumil, da Šmon brodi po glavi Zofiji, toda kako naj si pomaga?

Šmon — Zofija. Opazil je že, kako je včasih vrgla oči po mladem učitelju, ki se je bil naučil ponarejenih manir, pa je zdaj pri Zofiji igral kavalirja, kar ji je v njenem bednem življenju tako ugajalo! Dovolila je, da ji je poljubil roko, poslušala je njegovo čekevanje in tako rekoče ni mogla biti brez nega. Ni opazila, kako je Korena vse to bolelo. Čeprav se je hotel še spomladis ostresti, tokrat jo je spet z vso strastjo ljubil in čutil, da razen nje nima nikogar na svetu. Kakor bi jo bil spomladis prepustil komur koli, čeprav tudi cesti, je zdaj ni mogel. Cutil je, da se je v njem nekaj spremeno. Ne da bi si hotel priznati, je čutil, da se je od pomlad do zdaj zelo zelo — postaral in da starec ne more živeti brez nje. Zato je mrzil tudi Šmona, čeprav ga je bil spočetka tako vesel. Zdaj se ga je bal: bal se je, da bi mu Šmon, neznačajen, kakor je, jemal — Zofijo.

Toda naj ga je še tako mrzil, v največjih stisah se je vendar najlaže zatekel k njemu, in Šmon, pa naj je bil še tako ne-značajen, ni nikdar odpovedal.

(Dalje prihodnjič.)

John Kobi poroča

Duluth, Minn.—Ze precej časa obljubljam, da bom kaj poročal iz Minnesota v Proletarcu, pa sem tudi med tistimi, ki raje citajo kakor pišejo. Posebnih stvari ni, kar se tiče delavskih razmer so take kod drugod, v par besedah: vse je mirno na zpadni front! Kar se tiče agitacije za naš tisk je v mojem področju pod ničlo, slab zastopnik!

Zato naj mi bo dovoljeno, da pošem nazaj v lansko politično kampanjo, katera je napravila veliko vrzel v delavskem potretu. John Kobi.

Ko je Henry Wallace oznanil svojo kandidaturo za predsednika, je precejšnje število krajevnikov unij CIO podprlo njegovo kandidaturo, ravno tako precejšnje število posameznih članov obeh, CIO in AFL unij. Obe uniji sta bili oficilno aktivni v demokratski farmer-labor stranki. Naj omenim, da sta se pred nekaj leti Farmer-Labor in demokratska stranka združili pod imenom "Democratic-Farmer-Labor Party, okrajšano DFL; tako da sta farmer-labor stranke ni več.

Kakor pravim zgoraj, so unio-

nisti podpirali kandidaturo Henry Wallacea, od početka pa so upali, da bodo uspeli na sestankih, kjer so se odbirali delegatje za okraje, distrikte in državne konvencije DFL stranke, da bi na teh konvencijah podprli Wallacea, katerega ime bi potem predlagali na konvenciji demokratske stranke v Philadelphiji, pa so bili poraženi na celi črti. Zgodaj pomlad se bile struje na agitaciji, levičarji za Wallacea, desničarji pa za kogarkoli bo konvencija demokratske stranke. Med levičarji so delovali progresivni unionisti in komunisti, med desničarji pa konservativni člani unij in nekaj profesionalcev, posebno advokatov. Vodstvo DFL je bilo v rokah večine konservativnih ljudi in ko se je vršila okrajna konvencija v Duluthu maja meseca, je bil poverilen odbor v rokah nazadnjakov in levičarji niso imeli najmanjše prilike biti priznani. Delegacija se je moralna registrirati pri povrileni odboru, kjer so jim bile poverilnice potrjene, brez potrdila tega odbora pa ni mogel nikdo v konvenčno dvorano. Poverileni odbor je vsakega vprašal: "Ali se zavežeš, da boš podpiral predsedniškega kandidata, ki bo imenovan na konvenciji demokratske stranke?" Kdor naj povoljno odgovoril na to vprašanje mu ni bil dovoljen vstop v dvorano. Zato so skrbeli precej rejeni vratarji! Tudi poslušali niso dovolili v dvorano. Večno število pravilno izvoljenih delegatov, ki so bili izvoljeni na precinkih, da iste zastopajo, je bilo odklonjenih, ker niso hoteli odgovoriti na to vprašanje, kajti njih stališče je bilo, da tako vprašanje krši načela demokratične sestave. S tem je precej delegatov zgubilo zastopniške pravice, kar je povzročilo število takih starih majnarjev, ki so prenehali z delom pred letom 1946. Veliko število takih starih majnarjev tod okrog je moralno prenehati z delom enostavno zato, ker ni bilo deleža zanje. Socialna zaščita se vrta okrog \$25 mesečno, kar je premalo za živeti in preveč za umreti. Komur se je posrečilo prepričati dobredelnim odborom, da je popelen berač, so mu pa se "primaknili" kakih \$30 mesečno.

Ampak potem pazijo na njega če je še postran bil doštejejo od podpore. Na člane SNPJ na primer pazijo potom lista Prosvete, ki priobčuje izplačano

jo delavski organizaciji škodo s tem, da kratično krajevnim člancem unije demokratično svobo- do v politični akciji. Ti krajevni unionisti so bili najgilnejši delavci za svojo unijo, storili so veliko za uspeh te unije, sedaj so jih odrinili iz krajevnih uradov in jih nadomestili s konser-vativnimi člani. Kaj bodo ti za postavljeni agitatorji storili v bodoče se pa ne ve. Vemo le to, da so oni tvegali svoj življenski obstoj, ko so brez strahu agitirali za delavsko unijo, ko je bilo še nevarno za tako delo.

Se tole glede delavskih glasov. V kolikor moremo zaupati delavski masi, da bi rabila edino orožje sebi v korist, volilno pravico. V St. Louis okraju je bilo oddanih 97,292 glasov. Wallace je dobil 5154 glasov, Teichert, socialist, 742, Thomas, socialist, 309 glasov, in Dobbs, socialist, 44 glasov. 91,943 sta dobila Truman in Dewey. To so glasovi takoreč razredno zavednih delavcev. Ali je upanje, da bomo katerikrat zmagali? V delavnic, kjer delam, nas je bilo v začetku kampanje kakih dvajset za Wallacea, dan pred volitvami sem pa se sam govoril v prid Wallaceu! Vprašal sem, zakaj so se izvernili, je bil odgovor, da so se zadnjo minuto spätemovali in glasovali za Trumana, kajti nevarnost je bila prevelika, da bi zmagal Dewey, ako bi delavci ne volili za Trumana. Nuf said!

John Kobi.

IZ KANSASA

Moja novoletna zaobljuba ali rezolucija se glasi, da bom postrogo poročal v Proletarca kaj je novega v naših krajih, sestavno "palitiko" pa naj komentira urednik sam, "ker je za to potreben".

Torej pričimo z vremenom, ker je najložje pisati o tem kar momentalo vidiš skozi okno.

Od novega leta in še nekaj dni čez smo kar dobro izhajali z letošnjo zimo. Parkrat se je vrtil po zraku nekaj snežink, toda topomer se je sukal med 15 do 70 stopinj nad ničlom. Ni pa bilo povsod tako kot tukaj v jugovzhodnem delu Kansasa. Iz zapadnega Kansasa so poročali, da je koncem novembra tam poginilo nad 5000 glav goveje živine in nad 30.000 ovac v sneženih zatemnitih, ki so trajali več dni. Farmarji pa niso bili pripravljeni na tako zgodnjo zimo, da bi spravili živino v zavjet. Sicer pa marsikatera farmska staja ne nudi nič več zavjetja kot stokraski kozolec.

Stari penzionirani majnarji pa kar dobro izhajajo z zasluzeno pokojnino, ki jim jo zdaj nudi UMWA. Le vrag je ker niso nekaj tege deležni tudi stari majnarji, ki so prenehali z delom pred letom 1946. Veliko število takih starih majnarjev tod okrog je moralno prenehati z delom enostavno zato, ker ni bilo deleža zanje. Socialna zaščita se vrta okrog \$25 mesečno, kar je premalo za živeti in preveč za umreti. Komur se je posrečilo prepričati dobredelnim odborom, da je popelen berač, so mu pa se "primaknili" kakih \$30 mesečno.

Ampak potem pazijo na njega če je še postran bil doštejejo od podpore. Na člane SNPJ na primer pazijo potom lista Prosvete, ki priobčuje izplačano

bolniško podporo. Kakor hitro opazijo, da je prejel bolniško podporo, mu potem isto vsoto odtrgao od njegove redne meščne podpore.

Znanec mi piše iz Montane: "Hvala za pomoč, ki si mi jo izkazal, da sem prisel do \$100 meščne pokojnine, in poleg tega sem dobil še ček za \$1,800 za nazaj do časa, ko sem prenehal z delom." Vse dobro in prav. Toda tisti, ki so uvedli ta sistem izplačevanja podpore bi bili natredili bolj pravico če bi se bili spomnili tudi na druge stare majnarje, za katere danes nimajo nicesar. Rojak mi je rekel tole: "Star sem 80 let, član UMWU sem bil od njenega začetka. Pred ognimi leti sem pa prenehal z delom v majni, ker je bila izčrpana in zdaj nimajo za meščne nikake podpore."

Apel Proletarca za prispevke, da poravnava nastali dolg je dobio zelo ugoden odziv med našo na-predno javnostjo. Pokazalo se je, da ima list veliko prijateljev in podprtih, kjer delam, nas je bilo v začetku kampanje kakih dvajset za Wallacea, dan pred volitvami sem pa se sam govoril v prid Wallaceu! Vprašal sem, zakaj so se izvernili, je bil odgovor, da so se zadnjo minuto spätemovali in glasovali za Trumana, kajti nevarnost je bila prevelika, da bi zmagal Dewey, ako bi delavci ne volili za Trumana. Nuf said!

V bližnji naselbini Frontenac je prejšnji mesec spet umrlo par rojakov, o katerih še ni nikjer nihče poročal. Avto je ujet Johano Jartz, star 77 let, ki je ponoči tavala po cesti. Dom, ki je bila iz Mirne peči na Dolenskem in v Ameriki približno

★ ★ KRITIČNA MNENJA, POROČILA IN RAZPRAVE ★ ★

Zadeva Slovenskega muzeja

Glas z druge strani

Spodaj podpisani direktorji prosvetni ali šolski odbor. Slovenskega narodnega doma v Clevelandu, O., podajamo sledočno izjavo slovenski javnosti:

V listih Ameriška domovina, Prosveta in Glas Naroda je še predlansko leto (1947) izšel članek "Zadeva Slovenskega narodnega muzeja", in tako je v zadnjem mesecu decembra 1948 izšel članek ob desetletnici "S. N. M.—Resite ga!". Oba članka je napisal Erazem Gorše, ki je bil svoječasno upravitelj muzeja.

Direktorij SND ni odgovarjal Goršetu na prvi članek, ampak je izdal samo izjavo ter isto priobčil v prej omenjenih listih. V izjavi je bilo povedano, da direktorij ne bo odgovarjal Goršetu, ampak bo podal svoje poročilo na delniški seji SND, ker to je njih zadeva in ne še zaenkrat zadeva širšej javnosti.

Z direktorij je podal ta odgovor predsednik Doma, ki je orisal potek muzejskega delovanja ter tudi ovrgel Goršetovo izvajanje na podlagi zapisnikov in števil. Delniška seja je potem sklenila, da se vsa zadeva vrne novemu direktorju ter zadeva muzeja reši, kakor se mu vidi pravilno in primerno.

Na podlagi tega sklepa je tudi direktorij v letu 1948 reševal zadevo muzeja.

Da pa bo čitateljem znana zadeva tega muzeja, treba je poseči na sejo letnega zborovanja, ki se je vršila meseca januarja 1947.

Na tem zborovanju so prišle od strani zborovalcev sugestije, da bi se ukinil prosvetni in šolski odbor pri direktoriju Slovenskega narodnega doma. Povod tem sugestijam je dal dejstvo, da se je v šolski odbor vedno potisnilo tiste novoizvoljene direktorje, ki niso bili izvoljeni v izvršni, nadzorni ali gospodarski odbor. Večkrat so se slišale opombe: Pa so jih poslali v šolo."

Zato je bil sprejet predlog na tej seji, da se prosvetni ali šolski odbor ukinie v bodočnosti. To je dejstvo, in tega ne more zanikati Gorše, saj je sam pisal in sestavljal zapisnik.

Nato je Gorše pričel razpravljati o delu v muzeju in da naj bi bilo do delo zavrneno pred konvencijo SANSA. Zahteval je tudi, da naj se mu določi plača za to izredno delo. Izvršni odbor ni imel nič proti temu, da prične s delom, toda glede plače je stal na stališču, da naj mu plačo ali nagrado določi seja direktorija, ki bi se vršila v mesecu februarju. To ni ugodilo Goršetu, zato ni hotel pričeti z delom, za katerega bi bil gotovo plačan, kakor je bil tudi v preteklosti.

Nato je tudi izostal z direktorskih sej od meseca februarja naprej ter sam sebe éral kot direktor Doma na podlagi pravil. Udeležil se je le še seje izvršne odbora SND skupno z društvenimi zastopniki, ki se je vršila dne 4. marca 1947.

Na tej seji smo ga prosili, naj gre na delo v muzej, toda je odločno odklonil. Najbrže se ni strinjal s sprejetimi sklepi, ker je do tistega časa vodil

so se navzoči društveni zastopniki strinjali s sprejetimi sklepi. Vprašalo se ga je, kako da je potrošil \$600 za muzej v preteklem letu, ne da bi bil predsednik Domá vedel o tem trošenju denarja. Sklep je bil, da se plačuje vse stroške s čeki, katere podpisujeta Gorše in predsednik Doma. Izdan pa je bil samo en ček, drugo je izplačal z denarjem ročne blagajne. Vprašalo se ga je tudi glede dopisovanja v "Slovenski Poročalec", kajti vsebina člankov ni odgovarjala sklepu in zaključkom direktorskih sej. Tudi to mu ni ugodalo.

Na tej seji je bil izvoljen kot arhivar z mesečno plačo deset dolarjev ter dva dolarja od vsakega zapisnika.

Do tu je še šlo vse nekako bolje, vendar ni bilo večjega ugovora od strani Goršeta.

Nato je Gorše pričel razpravljati o delu v muzeju in da naj bi bilo do delo zavrneno pred konvencijo SANSA. Zahteval je tudi, da naj se mu določi plača za to izredno delo. Izvršni odbor ni imel nič proti temu, da prične s delom, toda glede plače je stal na stališču, da naj mu plačo ali nagrado določi seja direktorija, ki bi se vršila v mesecu februarju. To ni ugodilo Goršetu, zato ni hotel pričeti z delom, za katerega bi bil gotovo plačan, kakor je bil tudi v preteklosti.

Nato je tudi izostal z direktorskih sej od meseca februarja naprej ter sam sebe éral kot direktor Doma na podlagi pravil. Udeležil se je le še seje izvršne odbora SND skupno z društvenimi zastopniki, ki se je vršila dne 4. marca 1947.

Na tej seji smo ga prosili, naj gre na delo v muzej, toda je odločno odklonil. Najbrže se ni strinjal s sprejetimi sklepi, ker je do tistega časa vodil

sprejeti oskrbništvo muzeja. (Če bi bila čitalnica prevzela muzej, bi on oskrboval.) Eppich je odkonil.

Na prihodnji seji direktorija so člani izvršnega v gospodarskega odbora poročali, da on ne prevzame. Po daljši razpravi je bil stavljen, porpiran in sprejet predlog, da se muzej, razpusti in javnosti naznani, da lahko vsak dobi svoje predmete nazaj, ako je v resnic lastnik. Na seji je bilo 19 članov direktorija, 17 jih je glasovalo za predlog, le dva proti predlogu.

Trditev Goršeta, da ga je direktorij enostavno vrgel ven, je zelo smesna. Diktatura ni bilo nikoli na sejah direktorija, ampak so bile vse seje demokratice. Na teh sejah nas je 21 direktorjev, ki vsak lahko po svoje misli, po svoje predlogu in po svoje voli. Nobenemu se še do sedaj ni kralila pravica do svobodnega izražanja, ampak direktorji imajo še vedno toliko naravnega razsodnosti, da ne trpijo med seboj nbenega, ki jim hoče biti diktator. Morebiti je Gorše naletel na tak domač razsodnost večine direktorjev, ker pesčica direktorjev še ni nikoli odločevala pri direktoriju Slovenskega narodnega doma v Clevelandu.

Gorše očita, da smo uničili prosvetni odbor in slovensko šolo. Kdo jo je pa vodil toliko let, da je prisla do takega umiranja? Ali ne ti! O tem pa se lahko napiše drugo poglavje, v katerem bi se razgalilo morebiti še kaj drugega, kar bi Goršetu ne ugajalo.

Mi direktorji nismo prav nič ruvali proti muzeju. Rešiti smo hoteli, kar bi se dalo. Ampak dragi Gorše, tudi mi smo naleli prav na tak odmev, kakor som priznavam s sedečimi besedami: "JAZ sem moje stališče pojasnil v listih v maju leta 1947, toda od javnosti ni bilo odmeva."

Tudi mi direktorji delamo že precej let v javnosti, ni nam potreba tega bobnati v javnosti. Lastna hvala, cena mala. Za enkrat imamo še vsi čiste roke, zato nam pač ni potreba likvidirati samega sebe, tudi ne bomo zapravili tega Doma, ampak bomo skušali nadaljevati s tem, da bomo odplačevali lastnikom Doma vloženi denar, dokler ne bodo v polnem izplačani, a potem ostanejo še vedno lastniki Doma. Ena desetina dolga lastnikom je že izplačana, družba reorganizirana za nedobicek, lastninska pravica ostane med našimi ljudmi in naša društva bodo tudi v bodoče vodila to družbo, kakor so jo v preteklosti.

To naj bo začasen odgovor Goršetu. Ce bo potreba, lahko se nadaljujemo. Uredniki listov pa bodo gotovo tako dobrni, da nam bodo dovolili dovolj prostora v listih.

Dokler sem bil mlad sem bil

kakor večni popotnik Jankovič. In sem delal za naša napredna lista Proletarca in Prospective. Ter za SNPJ. Hodil od hiše do hiše, trkal na duri in prigovalj ter ugovarjal odgovorom, če so bili nasproti. In tako smo živelj. Včasi v prijateljstvu, včasi smo se prepričali s hudojami in neshetokrat je bilo v mojem življenju po krivdi tujih ljudi več zagrenjenosti kakor veselja.

Okor, Vic Jakopič, Chas. Vrtovsek.

KAKO OHRANITI "PROLETARCA"

Sheboygan, Wis. — Urednik Proletarca apelira na naročnike, naj podajo svoja mnenja in priporočila kako list obdržati v bodočnosti in sicer na bolj trdnih podlagi kot je sedaj, da ne bo spet treba v bližnji bodočnosti nove kampanje za ohranitev Proletarca.

Moje mnenje in sugestije so:

1. Uprava lista ne sme več dopustiti, da list zaide v tako velik dolg kot se je to zadnjič zgodilo. Treba je to prej preprečiti. List se mora na vsak način sam vzdrževati z rednimi dohodki, kateri naj pokrivajo redne stroške. Kajti to je samo po sebi razumljivo že iz trgovskega stališča. Kot je to že rekel vnučnik Charles Pogorelec, "da tudi izdajanje delavskega lista je business." Dodohodi morajo vedno kriti tekoče stroške. Ako ne, je to slabšo in zaidemo v dolg, iz katerega se je zelo težko izvleči.

Dosedaj se je list še vedno izkopal iz zagate, ali kdo ve kaj nam priča bodočnost. Kot pričavi Joško Ovenc v "Razgovorih", da skoro ni verjeti, da se je v par mesecih moglo zbrati tako visoko vsoto — skoro pet tisoč dolarjev, in to od male skupine slovenskih delavcev trpinov.

Da, skoro bi rekel, srečni smo, da se ni pred meseci pričela recesija. V tem slučaju bi kampanja za zbiranje prispevkov v skladu z ohranitev Proletarca ne uspela. In najbrže tudi lista bi več ne bilo... Kot so povedali v tiskarni — plačajte takoj, ali pa ne bo več lista in tudi koladarja ne sprejemimo v tisk. To je s tem smo gotovi — v dolg ne več...

2. Dobro, ponovimo, da v dolg ne več, kako to preprečiti? Z dobro voljo in z malo več bizniškega stališča. Kot je naročnina \$3 preniza in urednik pravil, da ne priporoča zvišanje (naročnine) svetujem slednje:

a) Proletarec naj izhaja vsak drugi teden z letno naročino kot je sedaj. S tem se bodo stroški znatno znižali in upam, da naročniki ne bodo ugovarjali. Bila je velika voda in ga odnesla. V Vražjem grabnu je še dalje časa smrda voda in se sedaj imenuje Škratkovca.

b) Kurir Blaž je gazil sneg. Do kolén se mu je udiral. Včasih se je ustavil, da se v semečini ogleda, če ni začel rane. Čevljar je usedel na debelejši konec veje. Škrat pa na tanjšega. Ko sta se prvči zazibala, se je tanjši del veje odtrgal. Vrag je vzel dolg bič, čevljar pa krajšega. Čevljar je stopil tik k Škratu in ga močno zbil. Škrat pa si ni mogel pomagati, ker je imel bič s preoljanim ročajem. Ko je bil Vrag že precej zbit, sta menjala z biči. Tedaj je pa čevljar odskočil in odaleč udrial z dolgim ročajem po Škratu, ki čevljarija ni dosegel.

Ko je imel vrag že polno oteklin od udarcev, ga je povabil čevljar, da se gresta zbit, češ, zrak ti bo zacelil rane. Čevljar se je usedel na debelejši konec veje. Škrat pa je tanjšega. Ko sta se prvči zazibala, se je tanjši del veje odtrgal. Vrag je telebihnil čez skalo v jarek in se ubil. Pritekla je velika voda in ga odnesla. V Vražjem grabnu je še dalje časa smrda voda in se sedaj imenuje Škratkovca.

VOLKOVI

Kurir Blaž je gazil sneg. Do kolén se mu je udiral. Včasih se je ustavil, da se v semečini ogleda, če ni začel rane. Luna je si jala in sneg se je lesketal.

Blaž se je potipal po torbi. V torbi je nosil pisma za partične. To ne sme izgubiti. Nenadoma se Blaž zdrzne. Ali ne gre nekdo za njim? Pes je! Velik pes! Cigav je? Nikjer v vasi nimajo takega peska.

"Vss!" je Blaž zamahnil z roko, da bi pregnal kocinca. A tedaj zapazi, da jih je več. V dolgi vrstni sledi drugi drugemu. In oči se jim zeleno svetijo.

"Volkov!" je prešinilo kurirja. Snel je puško in ustrelil. Prvi volk je zavilil, zahropel in se zgrudil. Divje je brcal in prasil sneg na vse strani. A je kmalu izginil pod telesi divjih njegovih tovarišev, ki so navalili nanj in ga v hipu raztrgali. Blaž je še nekajkrat ustrelil in bežal.

"Najbližja vas je Ambrus!" je dahnil ves zaspel. "Do tja ne pridev!"

In se je z zadnjo močjo potegnil na drevo. Od tu je streljal v tropske kocince do jutra. Tedaj so ga rešili partizani, ki jih je privabilo streljanje.

Naročite si jubilejni Ameriški družinski koledar za leto 1949. Stane \$1.50.

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

SCSC (Družbeni klub Slovenskega centra) bo imel občni zbor in zavarošo s prostim postrežbo v soboto 22. januarja v svojih prostorjih, 2101 So. Lawndale Ave.

Pioneer št. 631 SNPJ, plesna veselica v soboto 29. januarja, Northwest Hall, 2403 W. North ave.

Pioneer št. 559 SNPJ, plesna veselica v soboto 12. februarja v jednotini dvorani.

Francisco Ferrer št. 131 SNPJ — domača in plesna zabava v soboto 19. februarja v jednotini dvorani.

Padrušnica št. 60, SANS, veselica v Tomazinovi dvorani, 1902 West Cermak Rd., v soboto 26. februarja 1949.

Centralni odbor SANSOVIH družnic v Chicagu — proslava četrte obletnice osvoboditve Jugoslavije v nedelji 1. maja v dvorani SNPJ.

Slovenski dom št. 86 SNPJ — praznovanje 41-letnice društva v soboto 7. maja v Swiss Club Hall, 639 Webster Ave.

Pioneer št. 559 SNPJ, piknik v Solskem parku v soboto 6. avgusta, Solskem parku ter 26. avgusta.

KAJ LAHKO STORI VSAKDO IZMED NAS V KORIST "PROLETARCA"?

- Pridobivajmo mu NOVIH naročnikov
- Obnavljajmo naročnino TOČNO čim potrebuje
- Agitirajmo med drugimi naročniki, da store isto
- Prispevajmo v PROLETARČEV tiskovni sklad in priporočajmo to tudi drugim
- Oglašajmo v PROLETARCU priredbe društva in druge stvari
- Naročajmo slovenske in angleške knjige iz PROLETARCEVE knjižarnice
- Poskrbite, da si naroči AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR vsi listi, ki tega še niso storili
- Naročite KOLEDAR tudi svojem v starem kraju in enako PROLETARCA.

Vsakdo naj storí za naš list kolikor more, pa bomo vse težave zmagovali!

Romani, povesti, črtice in

Poučne in znanstvene knjige

KNJIGARNA "PROLETARCA"

2301 South Lawndale Avenue, Chicago, 23, Illinois

Pesmi, poezije, igre

Angleške knjige socialne in
znanstvene vsebine

Romani, povesti, črtice in opisi

Babilonska žena, (Joe Hocking), zanimiv roman v dveh delih, 629 str., broš. \$1.75, vez. 2.35

Bog iz teme, (ruski pisatelji), broš. 50c, vezana 1.00

Boy, (L. Coloma), roman, broš. 25

Bole noči—Mali junak, (F. M. Dostojevski), povesti, broš. 45

Bilke, (Marija Kmet), povesti in črtice, broš. 35

Blagajna velikega vojvode, (Frank Heller), roman, broš. 1.00

Cvetke, (H. Majar), šopek pravljice za stare in mlade, broš. 20

Crni domanti, (Mauus Jokali), broš. \$1.25, vez. 1.75

Crni panter, (Milan Pugej), povesti in črtice, broš. 50

Daj nam danes naš vekodanji kruh, (A. Cerkvenik), povest, broš. 40

Dalmatinske povesti, (Igo Kaš), broš. 45

Dedek je pravil, (Julij Slapšak), pravljice in pripovedke, broš. 65

Domče živali, (Damir Feigel), vez. 40

Drobiz, (Fr. Milčinski), povesti, broš. 75

Dva svetova, (Ivan Molek), povest slovenskega priseljence, broš. 50

Don Corea, (G. Keller), roman broš. 25

Dvonežec, (Karl Ewald), naravoslovne pravljice s slikami, vez. 75

Filozofska zgodba, (Alojz Jirasek), vez. 35

Francija in francosko ljudstvo, (C. Petelin), splošen zanimiv oris Francije in njenega ljudstva, broš. 50

Fran Baron Trenk, vodja hrvatskih pašdurov, (G. Panduric), broš. 35

Gospod Fridolin Žalina in njegova družina, (Fr. Milčinski), vez. 35

Hija brez okna, (Tone Selškar), socialna povest, broš. 50

Heptameron, (Marg. Valoiska), povesti, broš. 35

Humoreske, groteske in satire (Vi. Azov in Teffi), broš. 50

Jeromkin krog, (A. Koževnikov), povest za mladino s slikami, iz ruščine prevel L. Vuk, broš. 35

Jug (P. Chocholoušek), zgodovinski roman iz Balkana, 614 strani, vez. 1.25

Juan Miseria, (P. L. Coloma), povest, broš. 75

Jurkica Agičeva, (Ks. Sandor Gjalski), zanimiva povest, 358 strani, broš. 65c, vez. 1.00

Kofesije literata, (J. M. Machar), zbirka spisov, broš. 50c, vez. 85

Kazališki (T. N. Tolstoj), kazavci novast, broš. 50

Kraljev vitez, (M. Zevaco), zgodovinski roman, 374 strani, broš. \$1.00, vez. 1.50

Kreutnerjeva sonata, (L. N. Tolstoj), roman, broš. 40

Marjetica (Anton Koder), idila, broš. 75

Marseljana, (Herman Wendel), agodovina mednarodne delavske himne, broširana 65

Malo življenje, (Dr. Fr. Detela), povest, broš. 65c, vez. 1.10

Med potiski in mornarji, (Branko Kreft), zanimivi potopisni fragmenti, broš. 75

Moje življenje, (Ivan Cankar), broš. 65c, vez. 1.00

Mod z brzgostino in druge novele, (Jack London), broš. 35

Naša vas, (Anton Novačan), broš. \$1.00, vez. 1.50

Orači, (A. Cerkvenik), povest iz delavskega življenja, broš. 65

Ognica, ali budovlja in nedolnost, (Fr. Zakršček), povest, broš. 35

Parizki zlatar, (Silvester K.), povest, broš. 15

Paberki in Roža, (Ivan Albrecht), venček mladih povestnic, (broš. 25

Pingvidski otok, (Anatole France), broš. \$1.00, vez. 1.50

Plat zvona, (Leontij Andrejev), novele, vez. 35

Pravljice in pripovedke, (S. Kosutnik), broš. 25

Belgrajski biser, povest iz davnih dneh, broš. 15

Pravljice, (Frank Milčinski), ilustrirane, vez. 65

Pripovedi o Petru Velikem, (A. Petruškevski—I. Steklaski), vez. 1.25

Prelepa Vasiljica in druge ruske pravljice, (Cvetko Golar), broš. 25

Povestice, (Rabindranath Tagore), broš. 25

Požigalec, (K. S.), broš. 20

Povesti, (Lovro Kuhar), broš. 35

Predor, (B. Kellermann), sočilni roman, broš. 75c, vez. 1.00

Razne povesti, broš. 45

Roko Andreja Podlipnika, (Tone Selškar), socialna povest, broširana 60

Mod potiski in mornarji, (Branko Kreft), zanimivi potopisni fragmenti, broš. 75

Moje življenje, (Ivan Cankar), broš. 65c, vez. 1.00

Mod z brzgostino in druge novele, (Jack London), broš. 35

Španski testament, (Arthur Koestler), opis civilne vojne za svobodo in demokracijo, broš. 75

Slovenski predmetja, (Mimica Končič), mlinska povest iz delavskega življenja, broš. 65

Sponzni Krštofovega Poplita, (Joseph Suchy), licno vez. 60

Sreca, (Ivan Albrecht), novele, vez. 35

Soti, (Izidor Cankar), potopisne črtice, broš. 65

Sessuti stolpa, (Ivan Molek), povest iz dobe velike ameriške krize, broš. 50

Sosedje in druge novele, (A. P. Čehov), broš. 60

Sirene tulija, (A. Rožmanec), povest iz delavskih bojev, broš. 50

Srečolovec, (H. Majar), povest, broš. 25

Staroindijske pripovedke, (Jos. Suchy), s slikami, broš. 25

Stopni kralj Lear in hiša ob Volgi, (Stepnjač-Turgenjev), broš. 50

Taki so ljudje (Roger Martin du Gard), roman s francoskega podceščja, broširana 60

Tara Baljha, (N. Gogolj), satirična povest, broš. 60c, vez. 1.00

Tri novele, (Miguel Cervantes), broš. 50

Udovica, (I. F. Tomic), zanimiva povest iz 18. stoletja, 329 strani, broš. 65c, vez. 1.00

Veliki mravljični, (Ivan Molek) povest iz življenja slovenskih delavcev v Ameriki, broš. 50

Vitez iz rdeče hiše, (A. Dumais), roman iz časov francoske revolucije, 499 strani, broš. 75c, vez. 1.25

Vitez je bilo, jutri bo, (Hermyna zur Mühlén), pravljice za mladino, s slikami, broš. 60

Zapiski iz mrtvega doma, (F. M. Dostojevski), v dveh delih, broš. \$1.25, vez. 1.75

Zelenja petja, (Jack London), socialen roman v dveh delih, broš. 80

Zivljenje in eksperimenti Johesa, (M. Tichenor), broš. 65

Zlato telo in druge zgodbe, (Janez Samoilov), broš. 50

Zmote in konec gospodinčne Pavle, (Ivan Zorec), broš. 25

Zenini nači Koprnele, (Rado Murnik), satiričen roman, broš. 25

Zdravna knjižnica, vsebina: Zločinci, Madež, Mojster Robba, in Madži žanikarnežev lastni životopisi, vez. 65

Zbrani spisi, (Dr. Hinko Dolenc), broš. 40

Zver se je prebudoval, (Liam O'Flaherty), povest iz zakopov v zadnji vojni, broš. 65

SLOVENSKI PISATELJI.

Ivan Čankar: Zbrani spisi:

I. zv., vsebina: Erotika, izdaja 1902; Erbitka, izdaja 1899; Pesni 1892-1898; Vinjeti, broš. \$1.50 vez.

II. zvezek: Črtice in povesti ter Kritični in polemični spisi, broš. \$1.50, vez. 2.00

III. zvezek: Jakob Ruda, Potovanje Nikolaja Nikiča, Za narodov blager. Črtice ter Kritični in polemični spisi, broš. \$1.50, vez. 2.00

IV. zvezek: Knjiga za lahkomešne ljudi in Tujci, vezna 2.00

IX. zvezek: V mesecin, Marta Kačur, Nina, Iz Ottakringa v Oberholzbrunn, Opombe, 359 str., broš. \$1.50, vez. 2.00

XV. zvezek: Troje povesti, Črtice, Opombe, 327 str., broš. \$1.50, vez. 2.00

Maselj Frač-Podlipščaki—Zbrani spisi:

I. zvezek: Slike in črtice, Gorski potoki in Tovariši Dimitrij, br. \$1.25, vez. 1.75

IV. zvezek: Grajski, pisar, 4000, V. Zali, Izgubljeni bog, Pomlad, 512 strani, broš. \$1.50, vez. 2.00

V. zvezek: Izza Kongresa, zgodovinski roman, broš. \$1.50, vez. 2.00

Trdina Janez: Zbrani spisi, (Uredil Dr. Ivan Prijatelj), Bajke in povesti o Gorjancih.

III. knjiga, broš. 75c, vez. 1.25

IV. knjiga, broš. 75c, vez. 1.25

V. knjiga, broš. 60c, vez. 1.10

VI. knjiga, broš. 85c, vez. 1.35

VII. knjiga, broš. 85c, vez. 1.35

VIII. knjiga, broš. 75c, vez. 1.25

IX. knjiga, broš. 75c, vez. 1.25

Janko Kosnik, zbrani spisi, vez. (Uredil dr. Ivan Prijatelj) in dr. Vlad. Levec).

I. zv., Agitator, broš. 65

VI. zv. I. in II. zv.: Gospod Janez, Kmetince slike, Humeške, Povesti za ljudstvo, broš. \$1.50, vez. 2.00

Spisi Andrejškovega Jelota:

I., III., IV., VI., VII. in VIII. zvezek po. 30

Frank Erjavec: Izbrani spisi za mladino, 485 strani, vez. 2.50

PESMI IN POEZIJE.

Homerjeva Ilidža, (Fr. Omerza), broš. I.

Pesnitve, peti zbornik, (Anton Alkerc), fina verzba 1.50

Preproste pesmi, (Mile Klopčič), vez. 50

Pohorske pesni, (Janko Glaser), broš. 35

Pesničke iz prirode, (Vi. Kapuša), broš. 35

Solec in senca, (Ante Debeljak), broš. 50

Slatanje, (Ivan Albrecht), broš. 35

Sloške pesni, (P. Bežec), vez. 35

V narje Vidove, (Oton Zupančič), pesničke, broš. 35

Trbovlje, proletarske pesmi, (Tone Selškar), broš. 35c, vez. 50

IGRE.

Anfisa, (Leonid Andrejev), drama v Mirih dejanjih, broš. 35

Benedikt trgovcev, (Wm. Shakespeare), vezana 50

Carlijeva ženitev—Trije ženitevi (F. S. Tauchner), dve žalogri, enodrame, broš. 25

Goliota (M. Kralj), drama v treh dejanjih 40

Gospa z snorja (Henrik Ibsen) igra v petih dejanjih, broš. 45

LIFTED AND SIFTED

THE WORK RELIEF program started by the city of Dayton, Ohio, during the depression of the early '30's has been revived because of a job slump.

"The fact is that work has become very hard to get," city Welfare Director E. V. Stoecklein said. "There have been factory layoffs and shortened work-week."

★

"We are getting more and more applications for relief from able-bodied persons who can't find jobs," he continued.

★

IT PAYS TO BE FIRST to think up a new tax dodging scheme. "Amos and Andy" sold their program to Columbia Broadcasting System for \$2 million, plus fat salaries on top of that. On the salaries they are to pay the personal income tax which runs up to 77 per cent. On the \$2 million, however, they will pay the "capital gains" tax which is only 25 per cent.

This started the parade as other radio stars rushed to take advantage of the new tax loop-hole. George J. Schoeneman, Commissioner of Internal Re-

venue finally was forced to say "nothing doing" on such deals in the future.

★

THE SLICK BUREAUCRATS who run the American Medical Association bit off more than they could show when they presented their membership recently with a compulsory tax of \$25 a head to fight national health insurance.

Already there is serious opposition to the tax among the 140,000 members of the NAM.

There is a great deal of resentment over the fact that the membership was not consulted before the tax plan was launched.

★

The first rumblings of discontent came from the Medical Society of the District of Columbia which asked the AMA to "more fully explain" the tax.

★

The most frequent question concerned what action might be taken by the AMA against members who refused to pay the levy. Would they be expelled? Apparently a good many of the doctors don't want to pay the \$25 tax.

★

Steel Exporters

Demand More Profits

The steel barons' fight to take every possible dollar of profits out of the nation's consumers, and out of our defense and foreign aid programs, is continuing unabated.

Meeting in New York the Nat'l. Association of Steel Exporters demanded that Commerce Dept. controls on the export of the crucial metal be ended, so that they can channel steel out of the country on the basis of profit, not foreign or domestic need.

Part of their propaganda balloon was pricked by Office of Int'l. Trade's Asst. Director Francis McIntyre. He pointed out that licenses to export had been issued last year for more steel than was actually shipped out. The exporters claimed that the licensing system holds up shipments destined for Marshall plan countries.

PLAN 30-HOUR WEEK WHEN SLACK COMES

WASHINGTON—The American Federation of Labor is studying a proposal for a 30-hour week as a means of spreading employment and maintaining 60,000,000 jobs in the event of a slackening in the present business boom.

Conscription Not Wanted in Canada

By TOM GREEN

OTTAWA, Can.—Peacetime military conscription is "politically unthinkable" in Canada. That's how a Liberal government spokesman put it this week, and the leaders of all parties here agree with him.

Scarcely a voice has been raised in protest against last week's government announcement that there is absolutely no intention of introducing any form of conscription or "draft."

The French-speaking people of Quebec, Canada's second largest province, have always been against conscription, even in wartime. Not even their strong dislike of Russian communism is making them less hostile to compulsory military service.

—Labor.

WANT TO BE A WRITER?

In looking back over old issues of PROLETAREC, I find that at one time there used to be quite a number of outside contributors to the English section.

I just thought that I'd mention here that we have ample space, and the definite desire to print your news and views.

If you've got anything at all to say about just anything at all write it down on a piece of paper and send it in. We'll be glad to hear from you, and you'll feel mighty proud when you see your name at the top of your story on our English Page.

EDITOR,
English Page.

YOUR INCOME TAX

Form W-2 No Longer Used As An Income Tax Return

The employer's Withholding Statements (Forms W-2) may no longer be used as income tax returns but must be attached to the tax return filed (whether Form 1040 or 1040A) in order to substantiate earnings and amounts of tax withheld by your employer.

The new yellow form to be used in place of Form W-2, called Form 1040A, should be used in reporting income under \$5,000.00 where the taxpayer desires to avail himself of the privilege of having my office determine his tax by use of the tax table. The table provides for exemptions, reductions and an approximate allowance of 10% income for deductions. It may be used to report salaries, wages, interest and dividends. Under no circumstances may users of the tax table claim itemized deductions.

Deputy collectors will compute your tax on the basis of the income and exemptions indicated on the return. Care should be taken to give all required information to avoid the necessity of coming into the office at a later date to complete the return.

In completing Forms 1040 (white form) or Form 1040A (yellow form) special attention should be given to the following:

Be sure to sign return.

If a joint return, husband and wife must both sign.

List spouse's name on joint return.

List dependents, if any, and indicate relationship.

List employers' names.

Do not file your return until you have all necessary information concerning your wages, etc.

But remember the due date is March 15, 1949.

If you and your spouse file separately be sure that the question concerning your spouse is answered at bottom of Page 1 of either Form 1040 or 1040A.

File your original return and keep the carbon copy for your file.

Do not deduct exemptions from the income when determining your tax by the table, since the table provides for such exemptions.

If you discover a mistake and it is necessary to file an amended return, write the word "amended" in red at top of the return and state when the original return was filed and on what form.

You are urged to study the new yellow Form 1040A carefully so that you will understand exactly the information required for each line. When there is insufficient information to process a return, auditors will have to see you in person to receive the necessary information, which of course causes delay in any possible refund.

"Doctor, what collective bargaining power do you have today?" asks the A.A.P.S. "What will be your collective bargaining power after passage of the act?"

The word "strike" is not used. The A.A.P.S. prefers the word "non-participation."

"The only effective bargaining instrument is non-participation through membership in the Association of American Physicians and Surgeons," the doctors are informed.

"Effective non-participation must be supported by a majority of physicians. You can insure the attainment of that majority by joining the A.A.P.S. at once."

"It is the time for sacrifice," concludes the appeal. "We are reaching the hour of a grim battle . . . it is the time for a decision and action."

Will American doctors go on strike against an Act of Congress? I doubt it. I think they are closer to the people than their leaders.

It is true that British doctors were induced by the British Medical Assn. to threaten a similar strike.

But after Parliament acted, 87 per cent of them decided to participate in the government program. American doctors are no less patriotic.

The British Medical Assn. has changed its policy and is now reported to be strongly in favor of the "national health service."

I predict the time will come when the doctors of America will be very much ashamed of their present leadership.

—Sun-Times.

THE MARCH OF LABOR

LEARNING AND LABOR

Illinois laws on assignment and garnishment of wages make it easier for the worker to get small loans by using his wages as security. But they can also result in headaches for both the wage-earner and his employer if the worker falls behind in repayment of the loan or credit.

This is brought out in a new bulletin issued by the Institute of Labor and Industrial Relations. The bulletin, "Assignment and Garnishment of Wages in Illinois," was written by Murray Edelman, research assistant in the Institute and political science instructor at the University of Illinois.

In wage assignment, the bulletin explains, the borrower gives a creditor a signed paper saying that the creditor can take his wages directly from his employer if the loan is not paid back on time. In garnishment, the creditor goes to court and proves that the borrower owes some money, that he hasn't paid it back on time, and that taking his wages directly from the employer is the only way to collect the debt.

Under the Illinois law, a wage assignment is not good unless it is in writing; it is signed by the worker, his employer, and the date at the time it was signed; it shows the amount of the loan or credit; it shows the rate of interest and

the date payments are due; that the goods or money was turned over to the borrower before he signed or at the same time as he signed; the borrower received an exact copy of the assignment; the words "Wage Assignment" were stamped in heavy letters on the assignment; and the assignment was not part of any other paper, such as a contract.

The holder of a wage assignment must show the employer the original or a photostatic copy of the assignment before he can collect and the wage earner must be working for the same employer as at the time he got the loan. No more than 25 per cent of a borrower's wages can be taken in any one pay period through assignment.

The law is slightly different for licensed personal finance companies while credit unions are not bound by these restrictions.

Garnishment is possible under the Illinois law only when a borrower has no property which can be taken away to pay off a debt. The employer must already owe the wages to the employee. Wages not yet earned, or earned after the garnishment of \$20 a week is allowed the head of a family, in addition to all regular deductions for taxes and debts owed the employer.

Under the Illinois law, a wage assignment is not good unless it is in writing; it is signed by the worker, his employer, and the date at the time it was signed; it shows the amount of the loan or credit; it shows the rate of interest and

the date payments are due; that the goods or money was turned over to the borrower before he signed or at the same time as he signed; the borrower received an exact copy of the assignment; the words "Wage Assignment" were stamped in heavy letters on the assignment; and the assignment was not part of any other paper, such as a contract.

The holder of a wage assignment must show the employer the original or a photostatic copy of the assignment before he can collect and the wage earner must be working for the same employer as at the time he got the loan. No more than 25 per cent of a borrower's wages can be taken in any one pay period through assignment.

The law is slightly different for licensed personal finance companies while credit unions are not bound by these restrictions.

Garnishment is possible under the Illinois law only when a borrower has no property which can be taken away to pay off a debt. The employer must already owe the wages to the employee. Wages not yet earned, or earned after the garnishment of \$20 a week is allowed the head of a family, in addition to all regular deductions for taxes and debts owed the employer.

Under the Illinois law, a wage assignment is not good unless it is in writing; it is signed by the worker, his employer, and the date at the time it was signed; it shows the amount of the loan or credit; it shows the rate of interest and

the date payments are due; that the goods or money was turned over to the borrower before he signed or at the same time as he signed; the borrower received an exact copy of the assignment; the words "Wage Assignment" were stamped in heavy letters on the assignment; and the assignment was not part of any other paper, such as a contract.

The holder of a wage assignment must show the employer the original or a photostatic copy of the assignment before he can collect and the wage earner must be working for the same employer as at the time he got the loan. No more than 25 per cent of a borrower's wages can be taken in any one pay period through assignment.

The law is slightly different for licensed personal finance companies while credit unions are not bound by these restrictions.

Garnishment is possible under the Illinois law only when a borrower has no property which can be taken away to pay off a debt. The employer must already owe the wages to the employee. Wages not yet earned, or earned after the garnishment of \$20 a week is allowed the head of a family, in addition to all regular deductions for taxes and debts owed the employer.

Under the Illinois law, a wage assignment is not good unless it is in writing; it is signed by the worker, his employer, and the date at the time it was signed; it shows the amount of the loan or credit; it shows the rate of interest and

the date payments are due; that the goods or money was turned over to the borrower before he signed or at the same time as he signed; the borrower received an exact copy of the assignment; the words "Wage Assignment" were stamped in heavy letters on the assignment; and the assignment was not part of any other paper, such as a contract.

The holder of a wage assignment must show the employer the original or a photostatic copy of the assignment before he can collect and the wage earner must be working for the same employer as at the time he got the loan. No more than 25 per cent of a borrower's wages can be taken in any one pay period through assignment.

The law is slightly different for licensed personal finance companies while credit unions are not bound by these restrictions.

Garnishment is possible under the Illinois law only when a borrower has no property which can be taken away to pay off a debt. The employer must already owe the wages to the employee. Wages not yet earned, or earned after the garnishment of \$20 a week is allowed the head of a family, in addition to all regular deductions for taxes and debts owed the employer.

Under the Illinois law, a wage assignment is not good unless it is in writing; it is signed by the worker, his employer, and the date at the time it was signed; it shows the amount of the loan or credit; it shows the rate of interest and

the date payments are due; that the goods or money was turned over to the borrower before he signed or at the same time as he signed; the borrower received an exact copy of the assignment; the words "Wage Assignment" were stamped in heavy letters on the assignment; and the assignment was not part of any other paper, such as a contract.

The holder of a wage assignment must show the employer the original or a photostatic copy of the assignment before he can collect and the wage earner must be working for the same employer as at the time he got the loan. No more than 25 per cent of a borrower's wages can be taken in any one pay period through assignment.

The law is slightly different for licensed personal finance companies while credit unions are not bound by these restrictions.

Garnishment is possible under the Illinois law only when a borrower has no property which can be taken away to pay off a debt. The employer must already owe the wages to the employee. Wages not yet earned, or earned after the garnishment of \$20 a week is allowed the head of a family, in addition to all regular deductions for taxes and debts owed the employer.

Under the Illinois law, a wage assignment is not good unless it is in writing; it is signed by the worker, his employer, and the date at the time it was signed; it shows the amount of the loan or credit; it shows the rate of interest and

the date payments are due; that the goods or money was turned over to the borrower before he signed or at the same time as he signed; the borrower received an exact copy of the assignment; the words "Wage Assignment" were stamped in heavy letters on the assignment; and the assignment was not part of any other paper, such as a contract.

The holder of a wage assignment must show the employer the original or a photostatic copy of the assignment before he can collect and the wage earner must be working for the same employer as at the time he got the loan. No more than 25 per cent of a borrower's wages can be taken in any one pay period through assignment.

The law is slightly different for licensed personal finance companies while credit unions are not bound by these restrictions.

Garnishment is possible under the Illinois law only when a borrower has no property which can be taken away to pay off a debt. The employer must already owe the wages to the employee. Wages not yet earned, or earned after the garnishment of \$20 a week is allowed the head of a family, in addition to all regular deductions for taxes and debts owed the employer.

Under the Illinois law, a wage assignment is not good unless it is in writing; it is signed by the worker, his employer, and the date at the time it was signed; it shows the amount of the loan or credit; it shows the rate of interest and

the date payments are due; that the goods or money was turned over to the borrower before he signed or at the same time as he signed; the borrower received an exact copy of the assignment; the words "Wage Assignment" were stamped in heavy letters on the assignment; and the assignment was not part of any other paper, such as a contract.

The holder of a wage assignment must show the employer the original or a photostatic copy of the assignment before he can collect and the wage earner must be working for the same employer as at the time he got the loan. No more than 25 per cent of a borrower's wages can be taken in any one pay period through assignment.

The law is slightly different for licensed personal finance companies while credit unions are not bound by these restrictions.

Garnishment is possible under the Illinois law only when a borrower has no property which can be taken away to pay off a debt. The employer must already owe the wages to the employee. Wages not yet earned, or earned after the garnishment of \$20 a week is allowed the head of a family, in addition to all regular deductions for taxes and debts owed the employer.

Under